

TRANSPARENCY INTERNATIONAL BOSNA I HERCEGOVINA

Udruženje za borbu protiv korupcije Transparency International u BiH
Broj registra u Ministarstvu pravde BiH: UP08-07-1-616/11

Udruženje za borbu protiv korupcije
Transparency International u BiH

Sjedište:
Gajeva 2, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/224-520 Fax: 051/216-369

Kancelarija u Sarajevu:
Mula Mustafe Bešeskije 9/1
Tel/fax: 033/220-049

<http://www.ti-bih.org/>
e-mail: center@ti-bih.org

Datum: 17.06.2019.

Broj: 02-04(4212)

**Okružno javno tužilaštvo Banja Luka
Vladike Platona bb
78000 Banja Luka**

PREDMET: KRIVIČNA PRIJAVA, dostavlja se

Poštovani/a,

Transparency International u BiH (TI BiH) kao organizacija posvećena borbi protiv korupcije i zaštiti ljudskih prava u posjedu je više snimaka koje su nam dostavili zabrinuti građani koji su primijetili sporno postupanje policijskih službenika u skorijem vremenskom periodu oko Hrama Hrista Spasitelja (hram) u strogom centru Banja Luke. Većina snimaka je bila objavljena i na web portalima (npr. na portalu e-trafika) i društvenim mrežama, i iste Vam dostavljamo u prilogu.

Naime, iz snimaka i članaka koje Vam dostavljamo (period od 10.06. do 16.06.) vidi se kako policijski službenici Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS), koje je lako identifikovati, ne dopuštaju slobodno kretanje građanima Banjaluke u prostoru (oko) hrama koje oni, opet prema snimcima i natpisima, prepoznaju kao aktiviste ili članove neformalne grupe „Pravda za Davida“ (PZD). Tako na snimku naziva „Zabrana ulaska od 10.06.“ policijski službenici puštaju jednom licu da uđe u portu hrama tek po dolasku drugog policijskog službenika i po postavljanju pitanja „Vi nemate veze sa ovim?“. Na druga dva snimka, koji nose nazive „Zabrana ulaska od 10.06. 2“ i „Zabrana ulaska od 10.06. 3“, nekolicini lica je zabranjen ulaz u portu hrama (otvoren prostor oko hrama), te im policijski službenici svojim tijelima ne dopuštaju nesmetani prolazak. Istovremeno se vidi kako druga lica bivaju puštena da se slobodno kreću, što nije dopušteno članovima grupe PZD po očigledno ranije pripremljenoj obradi. Na jednom snimku član grupe PZD Ozren Perduv kaže kako je razdvajanje ljudi i njihovo selektivno puštanje da se slobodno kreću „čist fašizam“ što upravo korespondira sa stavom i raspoloženjem u dobrom dijelu demokratske javnosti koja je s pravom uznemirena primijenjenom praksom i zabilježenim snimcima. Netom poslije toga ovom licu je izdat prekršajni nalog zbog izrečene javne kritike, i to za prekršaj javnog reda i mira iz člana 24. stava 1. Zakona o javnom redu i miru koji se između ostalog odnosi na ometanje službenih lica dok vrše svoje funkcije. Perduv je svoju kritiku izrekao sa prilične fizičke distance, nije ulazio, protivno naredbi službenika, u zabranjeni prostor, i samim time ničim nije ometao službenike, već je samo izrekao javno svoje mišljenje. Namjera da se on promptno kazni izdavanjem prekršajnog naloga značajna je za razumijevanje i opis ukupne sporne situacije.

Dalje, na snimku od 14.06. vidi se kako policijski službenici „brane“ prostor oko hrama, dok na snimku od 13.06. se vidi kako jedno lice puštaju nevoljno i tek po neformalnoj provjeri – kratkom razgovoru, te na još jednom snimku od 10.06. policijski službenici rastjeruju dva lica koji mirno sjede u porti hrama dok se drugim licima dopušta mogućnost sjedenja. Situacija je kulminirala 16.06. kada je više lica otjerano sa prostora ispred porte hrana (klupe u popularnom Parkiću, više u članku e-trafike od 16.06. koji dostavljamo). Sve ovo se dešavalo u večernjim satima u vrijeme kada veliki broj građana Banja Luke šeta ovim prostorom ispred i oko hrama, ili kad građani sjede, najčešće sa djecom u porti hrama. Otud je razdvajanje i selekcija nekolicine građana kojima se brani pravo na slobodu kretanja bila očigledna, kao i sam osnov po kojem su razdvajani i prepoznati, a koji je očito bio u vezi sa članstvom/pripadnošću grupi PZD. Napominjemo da se na svim snimcima vidi kako građani mirno hodaju ili sjede ne uznemiravajući

nikoga iz svoje neposredne sredine, uključujući i policijske službenike. Na jednom od snimaka momak i djevojka se tjeraju dok sjede na klupi.

U javnosti se pojavio i navodni dopis Srpske pravoslavne crkve koji je potpisao predsjednik Crkvene opštine Banja Luka, a u kojem se između ostalog ističe kako članovi PZD izlaze iz okvira primjerenog ponašanja, kako su nanijeli materijalnu štetu u porti hrama, te kako od MUP-a RS zahtijevaju da im obezbijede nesmetano korišćenje porte hrama za vjerska i druga dešavanja. U svojim izjavama sa konferencije za javnost od 11.06.2019. Miloš Brkić, načelnik Policijske uprave Banja Luka, tvrdi da oni postupaju na tom prostoru oko hrama prema članovima PZD zbog navedenog dopisa SPC, te da kako se ne radi o javnom okupljanju ili vjerskom skupu **oni su odlučili da toj grupi onemogućće pristup hramu** (u prilogu članak portala Gerila od 11.06.2019. naslova „Postupamo po zahtjevu crkvene opštine, PZD nije zabranjena organizacija ali se zna gdje je mjesto za okupljanje“). No, iz dostavljenih snimaka se vidi da se članovima grupe PZD i drugim građanima ne brani nikakav vid okupljanja, već da se njima brani sloboda kretanja i sjedenja-bivanja na određenom prostoru, i to čak prostoru koji prevazilazi granice porte. Dakle, čak i da se uzme u obzir da su navodi iz dopisa SPC-a tačni i da MUP RS postupa po njima u cilju bezbjednosti to nikako ne daje pravo policijskim službenicima da brane slobodu kretanja građanima na određenom prostoru na način da ta lica maltretiraju, upozoravaju, tjeraju sa šireg prostora narušavajući njihovo dostojanstvo i osnovna ljudska prava, ili da im izdaju prekršajne naloge zbog iznijetog mišljenja iako ni po čemu nisu ometali službenike u poslu (vidjeti naprijed navode i snimak za Ozrena Perduva). U javnosti se pojavila i informacija da su više lica izdati prekršajni nalozi kao vid zastrašivanja što postupajući tužilac može lako provjeriti. Ovdje napominjemo da su u Zakonu o policiji i unutrašnjim poslovima (član 41.) taksativno nabrojani razlozi kada i pod kojim uslovima policijski službenik eventualno može privremeno ograničiti slobodu kretanja na određenom prostoru ili objektu. To su sljedeći razlozi: 1) sprečavanja izvršenja krivičnih djela ili prekršaja; 2) pronalaženja i lišenja slobode učinilaca krivičnih djela i prekršaja; 3) pronalaženja i lišenja slobode lica za kojim se traga; 4) pronalaženja predmeta i tragova koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom ili prekršajnom postupku i 5) obezbjeđenja štice ličnosti, objekata ili prostora. Pored toga, **privremeno ograničenje slobode kretanja može trajati samo do ostvarenja cilja zbog kojeg se primjenjuje, a u skladu sa zakonom, dok se na osnovu snimaka vidi da se radi o gotovo permanentnoj zabrani prema grupi lica koja se uz to izvodi primjenom nesrazmjernih ovlašćenja**. Dakle, suprotno od onoga što navodi načelnik Policijske uprave Banjaluka privremeno ograničenje slobode kretanja može počivati samo kada to Zakon dopušta, a ne osnovu nečijeg dopisa gdje se tvrdi kako postoje razlozi za to. U konkretnom slučaju ovdje se pribjeglo tom ovlašćenju bez jasnog preciziranja po kojem osnovu se to čini, i provjere svih okolnosti, te se tako izašlo van okvira datih ovlašćenja, ili su ona nesrazmjerno primjenjena prema licima kojima se i pored njihove očevidne miroljubivosti pripisuju nezakonite ili kriminalne namjere (pogledati snimke). Sve to upućuje na postojanje diskriminatorne prakse zbog kojih ova lica moraju tražiti svoju zaštitu po više osnova, a između ostalog i putem podnošenja krivične prijave putem ljudskopravaških organizacija. Postavimo si pitanje da li bi Policija postupala jednako u situaciji gdje je neka druga organizacija ili lice upozorilo na neku drugu grupu građana, i to tek na osnovu dopisa sa navodima, tj. da li bi to i u drugim situacijama to već bilo dovoljno Policiji da suspenduje osnovno ljudsko pravo kao što je pravo na slobodu kretanja.

Sve navedeno i opisano upućuje na to da postoje više nego uvjerljivi osnovi sumnje da su **policijски službenici iz Banjaluke sa snimaka od 10.06. do 16.06., a koje ja lako identifikovati, naredbama svojih pretpostavljenih** (načelnik Policijske uprave Banjaluka i/ili direktora Policije što bi postupajući tužilac trebao dalje ispitati provjerom hijerarhijske strukture u Policiji i sistematizacije radnih mjesta iz odnosnih propisa) **po pretpostavljenoj razlici na osnovu političkog ili drugog ubjedenja, društvenog položaja ili nekog drugog ličnog svojstva, uskratili i ograničili sloboda i prava čovjeka licima koje su prepoznali kao članove grupe Pravda za Davida, i to pravo na slobodu kretanja i pravo na slobodu misli i opredjeljenja, savjesti i uvjerenja, kao i javnog izražavanja mišljenja, što su sve osnovna ljudska prava i slobode koja uživaju Ustavom i Konvencijom jamčenu zaštitu, i to tako što su ih u kritične dana razdvajali u odnosu na ostale ljude, branili im slobodu kretanja i sjedenja, u i oko gradskog hrama u centru Banjaluke, tjerali ih sa šireg prostora oko hrama, te pisali im neutemeljene prekršajne naloge. Čineći ove radnje ovdje prijavljeni policijski službenici su ih počinili zloupotrebom službenog položaja ili ovlašćenja jer su prekoračili granice svojih ovlašćenja (dajući olako, neutemeljeno i puno povjerenje dopisu crkvene organizacije koristeći to**

dalje za ograničavanje ljudskih prava) u vezi sa privremenim ograničenjem slobode kretanja, ali i u vezi sa drugim ovlaštenjima koja su si priskrbili, ili su data ovlaštenja iskoristili na nezakoniti način primjenjujući ih na naročito grub, neproporcionalan i nedopušten način, što se sve ima smatrati zloupotrebom, te su u tom smislu počinili teži oblik krivičnog djela Povreda ravnopravnosti građana, što se ovdje prijavljuje, a iz člana 139. stav 3. Krivičnog zakonika Republike Srpske (KZ RS) za šta je predviđena kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Napominjemo da ukoliko se nastave opisane okolnosti kojima se prokazanoj grupi ljudi grubo krše osnovna ljudska prava i slobode to bi moglo upućivati i na izvršenje krivičnog djela **Zlostavljanje, mučenje i drugo neljudsko i ponižavajuće postupanje** iz člana 149. KZ RS gdje je predviđena kazna zatvora za službena lica još strožija (od jedne do deset godina), a gdje je predviđeni zaštitni objekat ljudsko dostojanstvo građana koje se ovdje upravo narušava i čije razmjere već ulaze u domen krivično-pravne zaštite.

Policijski službenici su dužni postupati u skladu sa zakonom i pozitivnim propisima poštujući osnovna ljudska prava i slobode sa posebnom obzirnošću jer su im povjerena iznimno velika ovlaštenja, te je zbog toga sa naročitom pažnjom potrebno ispitati navode iz prijave, kako se prema našem mišljenju radi o nesrazmjernoj i nedopuštenoj primjeni policijskih ovlaštenja (protivno članu 27. Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima) koje zalazi u domen krivično-pravne zaštite, što je sve protivno i policijskim propisima koji počivaju na zabrani diskriminacije prema svim građanima po bilo kojem osnovu. U konkretnoj situaciji koju prijavljujemo zadokumentovan je svojevrsni progon ili nezakonita primjena policijskih ovlaštenja, kao što je privremeno ograničenje slobode kretanja jer za to ne postoji niti jedan razlog iz člana 41. Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima, te se prema ovdje podnijetim dokazima ova ovlaštenja prema građanima primjenjuju nasumično u okolnostima u kojima oni koji na najmirosljubiviji način pokušavaju nesmetano uživati svoja Ustavom zagarotovana prava, kao što je pravo na slobodu kretanja, bivaju progonjeni.

Predlažemo da na osnovu snimaka, navoda i drugih dokaza, ispitate navedene okolnosti i da se o istima očitujete čim prije jer se radi o snimcima koji su uznemirili javnost.

U vezi sa navedenim, a imajući u vidu članove 222. i 223. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske, dostavljamo Vam krivičnu prijave na dalje postupanje, te predlažemo da postupajući tužilac, nakon što razmotri prijavu donese naredbu o sprovođenju istrage.

Prilozi:

- Video snimci na *usb* uređaju, ukupno šest od 10.06. do 14.06.2019.g.;
- Članak e-trafike od 16.06.2019.g. naslova „Zabranjeno sjediti na klupama: Policija rastjerala građane i pisala prekršajne naloge“;
- Dopis Srpske pravoslavne crkve koji je potpisao predsjednik Crkvene opštine Banja Luka;
- Članak portala Gerila od 11.06.2019. naslova „Postupamo po zahtjevu crkvene opštine, PZD nije zabranjena organizacija ali se zna gdje je mjesto za okupljanje“.

S poštovanjem,

Ivana Korajlić

Ivana Korajlić
Izvršna direktorica
Transparency International BiH

